

Vrednik Jakob Aléšovec.

Izhaja po
enkrat na mesec v Ljubljani,
kedar ga prebere in ne
konfiscira policija.

Posamezne številke se dobivajo, če jih kaj ostane, po
30 kr. v administraciji, Ključarske ulice (pod mestnim
trgom) št. 3 v II. nadstropji.

Veljā
celo leto 3 gld., pol leta 1 gld. 50
kr. in četrt leta 80 kr. za vsacega
brez ozira na stan, narodnost in
vero.

Kdor ga bere in ga ni kupil, se bo, ako se zasači, ostro kaznoval.

„Brenceljnov“ pogled na važnejše dogodbe po svetu v starem letu 1880.

V Rusiji so hoteli nihilisti cara poslati na oni svet, pa on ne mara še iti v pokoj, čeravno je svoja leta, že davno doslužil. Stara cesarica mu je umrla, pa je še toliko močan, da se je podal v drug zakonski jarem. Pruski in drugi Nemci so Rusom ponujali svojo „ustavo“, pa ti tacega blaga ne marajo še zastoj ne. Nemci so tudi tam v ceni zelo padli. Za novo leto je Rusija še zmiraj za drugimi narodi za 13 dni zadej, zato je tudi letos „Brencelj“, ki se po ruski pratiki ravna, po naši bil zmiraj za nekoliko dni zadej.

Na Nemškem so protestantje bolj katoliški ko katoličani, ker so začeli jude preganjati. Bismark bo kmalu minister vseh odsekov in tako ne bo treba družih plačevati. Pri tem pa čez Avstrijo zmiraj gleda, kaj delajo Francozi. Denarja je tam ko čepinj, le videti ga ni nikjer, zato hodijo Nemci še zmiraj radi v Avstrijo gledat ga. Velike fabrike za nemško kulturo neprenehoma delajo, a cena tega blaga vidno pada, čeravno ne plačujejo izvoznega cola. Nemški jezik je postal nekoliko krajši; vojske letos ni bilo nobene, ker je Pruse preveč zeblo.

Na Francoskem so jezuite srečno iztirali in zdaj ima duša republike mir. Vseh nadlog je konec, zatrta je trtna uš, ne bo več toče ne neviht, ne kuge ne lakote, ne dragine ne komunistov, ne mraza ne vročine, ne povodenj ne ognja. Republikanci so sklenili, da odslej ne bo nobeden umrl, ker imajo na svetu že nebesa in še več ko nebesa, kajti v nebesih ni tega, kar je na Francoskem, pač pa bi gotovo tam našli zopet — jezuite.

Na Španjskem je zmiraj še vse španjsko, le javna varnost je turška, česar pa ne čuti tisti, ki nič nima.

Laški čevlji se „irredentovcem“ (to je neodrešenim) zgorej prekratek zdi, zato ga mislijo z avstrijskim slovenskim usnjem „vštukati“. Tudi od Turčije jim kak lep košček diši, zato so se šli z drugimi ladijami evropskimi vred tudi v svojem čolniču jeseni nekoliko po morji vozit okoli Turčije, pa niso nič vode skalili, ostrušili so le nekoliko morskih rib. Dobrotnikov, ki radi osvobode človeka peze bogastva, je čedalje več. Garibaldi je v koži in s kože gleda. Denarja manjka le tistim, kateri so ga potrebni.

Turčiji se godi kakor tistemu psu, kteremu gospodar ni hotel vsega repa naenkrat odsekati, da bi ga preveč ne bolelo, ampak mu ga je sekal kos za kosom. Veliko udov so jej že odrezali, pa jej je čedalje slabše. Sultan bi rad kje kaj drobiža na posodo ali pa drugače dobil, pa mu še na harem nihče nič ne posodi. Turški polmesec je le še zadnji krajec.

Slovani na jugu se po svojih novih gospodarjih uče pridno po evropski plesati, to je pokorni biti in davke plačevati. Bošnjakom se prodaja tudi nemški in mažarski jezik, ker eden teh jim je potreben, če hočejo pod avstrijsko-ogersko vlado srečni biti; vse drugo, česar jim je treba, pride že samo po sebi. Posebno vneti so za avstrijsko davkarsko postavo, po kateri se sme tistemu, ki ne plača ali ne more plačati davka, sme prodati vse, kar ima, le otroci in žena ne.

Avstrija je slekla liberalno ustauško krilo in judovski plajšč, ter ogrnila se s konservativno tanjico, skoz katero se pa vidi, da je še vsa taka kakor je bila, le s tem razločkom, da so se prej jezili konservativci, zdaj se pa jeze ustauhi, narodi pa od tega nič nimajo. Taaffe je že predolgo te misli, da so Slovani že še toliko pri močeh, da lahko vsaj par let še trpé, nemci (ali bolje ustauhi in judje) pa tudi toliko še trdni, da jih to trpljenje Slovanov ne bo popolnem končalo. Ustauški petelini na vso moč s krikom kličejo nemške putke skup, da bi s kokodajskanjem strašile vlado, pa le prav slepe kure gredo za njimi. Z Dunaja so nam prinesli poslanci nov davek, ki pa ni še zadnji in ima to dobro lastnost, da se da še izdatno povikšati. Vendar Taaffe je že poldrugo leto minister, kar je o sedanjih slabih časih res veliko. — O novem letu se preštejejo ljudje, da se bo vedelo, koliko pride na vsakega — v letu dni.

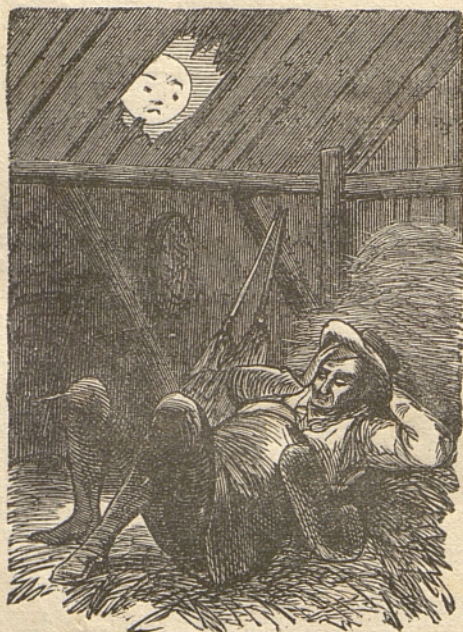
Po Slovenskem se nam tako dobro godi, da se včasih gole srboritosti skavsamo med seboj, če družega ni. Prav vse je še pri starem in če bi na Kranjsko ne bili dobili Winklerja za deželnega predsednika, bi ne bili prav nič čutili, da pridemo v gorkejšo vodo. Zato pa po drugih slovenskih deželah prav vse ostane, kakor je bilo, namreč nemškutar na konji.

V gostilni „pri Avstriji.“

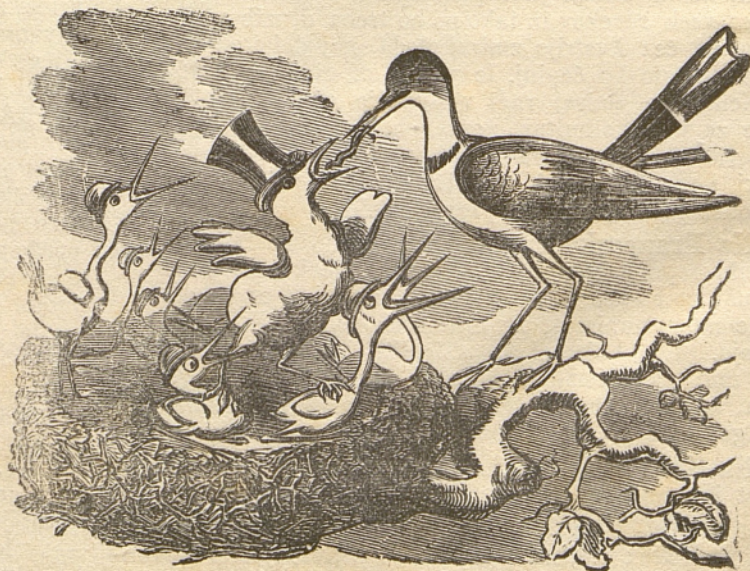

Slovana. Krčmarica, zdaj bi že bilo enkrat čas, da bi tudi midva kaj dobila. Drug bodo kmalu že vsi siti.

Slovenski kmet in avstrijska pastaričica.

Uni dan enkrat sem bil dobre volje zaspal, in ker se človeku v takem stanu rado kaj dobrega sanja, sem videl v spauji to-le podobo:

Ko se zbudim, si mislim: „Takesanje pod Taaf-fejevo vlado! To že nič ni. Slovenska pastaričica že ne bo pitala nemškutarske kukovice, pa svoje mlade pustila stradati. To že ne gre. Sanje in pa nič.“

Rešpehtarjova kuharica.

K' sem šla ta zaden dan prec iz dinsta, me je že čakal en na pol cbil mož toko belj srednje persone, k' je belj po dolenski zavijal, drugač pa skoz glih toko koker jest govoril. Koj po prvih besedah me je prosil v dinst ke dol pod Šmarjo na eno veliko oštarijo, pa de b' peršla brž po božič. Jest pa, koker sem sprobala, de kar toko na besede ni iti, sem rekla, de bom preh drgod mal izprašala, koko in kaj, in če bo vse voreng, bom že šriftlih vedet dala, če pridem al ne.

Polej sem pa dobila Žefo, k' skor ves svet pozná, in ji povedala, koko in kaj, in jo prašala, če pozna belj tistga oštirja tam in če b' kazalo mi ke dol iti.

„O, kaj b' ga ne poznala, sej poznam vso njegovo famljo“ — reče Žefa. „Veš, to so toko eni starji meškuri, ta mlad je že belj na slobenarski cikal, pa je koker petelin na streh, kokeršen je veter. Gun dan so imel toko ene volitve, za tist gmejaves, k' poleg purgermojstra vol; pa je bla ena šušmarija, ne prov po kseselcih, so tud mrtve na pomoč poklical. Je tam tud en Lojze, k' če bit za tajčarja, poleg so pa tud eno jago, k' je bla preh v štant za 120 gld., zdej toko pomečkal, de je šla glih za 21 gld. Je že toko nekej takga tam v krvi, de vse po meškurskem diši. K' so gun let v Šmarji Plajbesnu na čast streljal, je še okna trdo zaprl, de b' se nič not ne slišal. Volit so hodil v Iblano pa le zmiraj meškurje prov do zadnjega.“

„Ja, tok pa tud z duhovnimi gospodi niso perjatli?“ — baram jest.

„Koko nek?“ — pravi Žefa — „k' sem bla jest enkrat tam, v cel hiš nisem vidla nobene svete table, samo posvetne in tiste, k' jih gospoda rada gleda, če pride z Iblane ke.“

„Polej pa že ne grem“ — sem rekla jest — „dober, de s' povedala, Žefa!“

Toko ni blo s tega nič, pa sem imela že več še boljših kondukcij. H kakšenmo ta gvatnih meškurskih iblajtarjev nisem oti, k' sem toko vedla že, de bo potlej spet kmal treba dinst beklat, pa sem šla raj k en familji belj ta nobelj Slobenarjev. Prov voreng famlja je to, Bog var kej šimfat! Frava so tajčarca — menda tam nek iz spodenga Štajarskega okol Celja al kal domá, gospod pa Kranjc, ne vem od kod; le to vem, de če tajč govore s fravo in otróc, se jim jezik zaletava, de morjo zmirej kakšno kranjsko besedo vmes vštukat. Z menoj se pa po kranjski prov lohka zastopjo, so prov fest in fajin gospod, zato sem s jest enkrat korajžo vzela in rekla:

„Nej ne zamerjo gospod, Oni toko dober kranjski al slobenarski govore, zakaj se pa še gnadljiva frava pa ta mladi gospodje in frajle tešprahe ne nauče, de poleg vsi v hiš tajčajo?“

„Le potrpi, Špela, bo že vse šlo“ — rekó gospod — „frava se bodo že tud naučili počas, boš vidla, poleg pa tud otroc.“

„Toko že ne“ — rečem jest — „sej kder Njih ni doma, se ne sliš nič kranjskega, še pezuhi vsi le tajčajo.“

„Veš, jest nimam cajta vse vorengo devati“ — reko gospod — „pa bom že naredil, de bo drugač. Moja famlja je vsa slobenarska, moj otroci bodo tud Slobenarji.“ — „Ne verjamem, nej ne zamerjo“ — se vtaknem jest vmes — „materna špraha bo per njih tajčarska, torej tud otroc tajčarji al pa še meškuri.“

„Ti tega ne zastopiš, Špela“ — reko gospod — „le dober kuhej, za ta drug bom že jest sam peflisal se!“

S tem se obrnejo in gredo, in od tistega cajta nisva nič več govorila zavolj tega, v familji so pa fort naprej tajčal. Men je blo vse glih, se nisem glih več kimrala za to.

Kar en dan pernese z rotovža en pogen, in k glih ni blo nobenga doma, ga dá men, nej ga poleg gospodu dam. Jest, koker nisem firbena, pogledam vender ta pogen, k' je bil drukan pa leniran, in sem brž stuhtala, de je to tist pogen, k' se more všribat vsak, de ga potlej štejejo — glih toko, koker je blo takrat na Jeruzalenskem v Betlehem pred Kristusovim rojstvom. Jest nisem glih toko radovedna, pa vender me je firbec gnal, koko se bo naša famlja všribala: al za tajčarje al za Slobenarje.

K' pridejo gospod dām, jim dam tisto polo z rotovža, fravi je nisem oti, dat. Kmal se sliši z cimra špetirenga; jest, k' že veste, de nisem prov nič firbena, grem h ključavnici in slišim per en glih tak-le lemento:

Gospod so bli všribal sebe za Slobenarja tam, kjer je tist prostorček za ta pravo špraho, k' jo je najbolj vaje in k tud' z drugimi toko govori. Polej so pa mogli že tud' fravo in otroke tako perteknit zraven za Slobenarje — zato, k' sem jest slišala špetir. Frava so rekli:

„Mene ja ne boš zapisal za Slobenarko? Jest govorim zmiraj tajč.“

„Je že prov“ — rekó gospod — „zato, — ker slobenarski še ne znaš. Naša famlja je pa vender slobenarska, tukej imam jest za govorit.“

„No, pa govor z otroci po slobenarski, če te bodo zastopil?“ — se odrežejo frava.

„K' si ti taka, de se nočeš naše šprahie učit“ — pravjo gospod — „pa sej jo tud znaš, samo zato jo nočeš govorit, k' misliš, de je tajč belj nobelj.“

„Jest pa nočem in nočem, špraha v naš famlji je tajč“ — teptajo frava po tleh, de se kar vse trese; — „jest nočem, de b' bla v glih vrsti z našo kuharico, k' zna samo kranjski.“

Mejhen je mankal, de se niso vrata odprle, pa bi bla jest v cimer skočila. De se to ni zgodilo, so bli uržah le gospod, k' so prec na to rekli:

„Kaj pa je per Tajčarjih, Lahih, Francozih in drugih, kjer povsod kršence glih tisto špraho govore, kakor gospoda?“

„Nič, nič, jest in moji otroci nočemo biti Slobenarji“ — zarenče frava — „če se še briči pa ta mali pjontarji za tajčarje zapišejo, pa bomo mi Slobenarji, de se bodo nam vsi smejal! To ti povem, če ne vzameš družga pogna pa nas vseh ne všribaš za tajčarje, pa jest ne grem nič več s hiše, pa tud otroc ne. Tega špota jest ne lajdaj na naš famlji.“

Toko so se postavili frava, poleg je blo toko nekej enga ferdusa, de so imel frava migreno pa Bog ve kakšne cuštendikajten še; konc vsa tega pa je bil, de so drug dan, k' je z rotovža peršel po pogen, že imel vse všriban za tajčarje, samo jest sem protestantirala, de so mogli me za Slobenarko zapisat.

Per ti legnat sva se pa s fravo skregal, jest sem dan gor dala in zdej bom spet le še en par dni tukej. Kam bom šla, bom čist na konc povedala. Zdej povem še nekej in to je ta zadnja od mene, k' sem jo pa od Žefe zvedla in k' pové, koko lepo se v Iblan po nekterih famljah frajle avspildajo.

Je bil tukej en foter, k' je toko rad na tiste bekselne al pa na dolžne pisma za prov mejhne činže, komaj po 6 od

100 na mesec, dajal dnar. Toko s' je muter peršparala in pervirtšaftala nekež malga, de je mogla 2000 gld. v šparkaso dat, de so ji potlej činži gor tekli. Ta dva imata pa eno frajlo, k' je voreng po tajč izpildana; ta je nekež cajta toko živela, koker ena grofnja, zmerej je imela dost dnarja. Muter je to mende še prov dopadlo, de se frajlca toko fest postavlja, de vse od nje govori, in je mislila, Bog ve kakšen grof se bo perpeljal pó-njo. Enkrat pa gre s pihelcam v šparkaso, de b' činž od kapitala vzdignila. Tam pogledajo v pihelc in ji povdó, de je samo še 10 goldinarjev kapitala not, činžev pa že nič, ta drug je že vse ven vzet. Zdej je muter postala groba in začela toko šimfat, de so oti že kar po polcaja poslat; k' pa vse ni nič nugal, je šla s tistimi 10 gld, k' jih je še na pihelc ven dobila. Koko je blo polej med frajlo, muterjo in iroftom, k' sta zvedla, od kod je frajla denar jemala, pa Žefa ni vedla povedat; kušval in božal se že niso, 2000 gld. tud ni špas, če se prov tako za mejhne činže na bekselne dobijo. Frajla ima pa že talent, srečen, kdor jo bo dobil.

No, zdej bom pa tud jest ta zadnjo rekla. Dost dolg sem že služila, velik ldi sprobala, leta tud teko, bi rada že enkrat mir imela. Že večkrat sem imela legnat omožit se, pa še nisem imela dost peršparanga, pa tud ta prav ni peršel. Zdej imam pa že en par krajcarjev na stran, pa je tud peršel en prov šikoven, k' ima tud nekež, ni prestar ne premlad, glih prov bo zá-me, k' takih burkežov ne maram. Toko en majhen kšeft bova začela, pa bo že šlo, k' sva oba toko belj ajnföh človeka.

Pa nič se ne vstrašte, Rešpehtarjova kuharca z mano ne zgine iz „Brenceljna.“ Jest pač grem, al za mano pride še le ta prava, tista Žefa, moja perjatlica, ta ima še le prav jezik, ta! Zdej je šla k mojškri, de ji naredi nov gvant, brž k' bo fertek, bo pa pokazala se, bote vidli, kakšna bo; še vse drgačna koker jest, ker ta jih ima še le za všesi, ta je še le šnajdik in jih pravi, koker de b' orehe trl al pa kofé mlel. Pa sej boste jo že sami sprobali.

Zdej pa vzamem od vas slovo al obšed. Dvanajst let smo skep plavšal, se špasal in giftal, pa mislim, de ni blo nič ferdrusa. Dvanajst let se ženski že kej pozná, posebno če je tolk po svet in per vse sorte ldeh probala, koker jest, pa imela tud tolk drugih sistnost, še clo s polcijo. Zato grem zdej v mir, Vam pa vsem pošljem še svojo kontrofijo, k' je na vrh teh calc, za ondenken, pa mi še kej pište, antres Vam bom že poslala.

Zdej Vas pa vse povabim na ofcet, k' bo tist pondelj po nedelj in k' bom tud jest mal zaplesala.

Tok pa adijo no, brez zamere, če ni blo glih vselej vse prov po ta prav voreng.

Špela Šnitleh,
nevesta.

„Tajčkrajnar“ od partajtaga. *)

(Tržičan, po tržiško oblečen, kratko suknjo, na glavi cilindar s peresom „na šnajd“, debelo urno verižico; govori tržiški. Nastopi vesel s petjem, slišati je pa le besedo „tajčkrajnar“ po katerikoli melodiji; ko vstopi in je parkrat zavriskal, govori).

Dunaj, Pešt, Pariz, Berolin, Petrograd in kar je takih vasi — vse, vse je naše. Naša je Evropa, Azija, Afrika, Culukafri, Blatna vas — sploh: vse, kar se giblje in ziblje in še to, česar na svetu ni. Mesec in solnce bota svetila odselej le nam, ju bomo djali na „špago“, kakor svečnike v cerkvi, he, he in kdor bo hotel imeti luči, bo moral pri nas oglasiti se, — na Kranjskem pri meni, ker sem že vse to v štant vzela.

Ali se kdo smeje, he? Menite, da sem jaz kar tako nekaj sto kilogramov mesa in kosti? Veste, če sem bil? Na Dunaji, ali kakor se po tajčkrajnarški pravi, na Wienu gori, ki je prvo mesto za Tržičem. To je bilo tako, da me bote dobro razumeli. Tisti eden večih, ovbe no, kako se mu pravi! aha, že vem Herbst se mu pravi, — ta je kar naravnost telefoniral po mene. „Ješta,“ sem si mislil, „kaj bo pa to!“ — „Ovbe no,“ so rekli purgarji, ki hodijo z mano vred v našo kazino, ktera je tako velika, da se eden prav lahko stegne, če je sam not, — „ovbe no,“ so rekli, „je že kaj rogomentnega; pa pojdi no, boš znabiti zastonj jedel in pil.“ — Potlej smo pa še zmenili se, kako bi se oblekel, da bi me na Dunaji bilo kaj videti; cilindar mora biti, pa še kaj na njem, zato sem si vteknil za rob pero na „šnajd“, da se bo kaj videlo, od kodi pridem, sosedi mi je pa posodil to-le četnico za uro, da ne bo kdo mislil, da iz Tržiča pride kar tako eden, ki cveče kuje. No, pa sem šel. Po poti sem dobil še tovaršev, nekaj gospodov iz Ljubljane, pa Johana iz Kamnika, s katerim sva že marsikteri bokal podrla; ta se je že tri dni prej postil, da bi od partajtaga več domu nesel, jaz pa že tudi tako lahko več naložim, če je treba.

Železnica se je nalašč po nas pripeljala, drugi, kar jih je bilo po vozéh, so se le tako z nami peljali. Po poti jih je prišlo več in tako smo tajčali, kakor da bi škopo rezal. Nobeden ni znal tako kakor jaz, skoro vsako reč sem moral po dvakrat povedati, tako radi so slišali moje tajčanje. Z drugimi se še menili niso, jaz sem bil kampelj med vsemi.

Ko smo se pripeljali na Dunaj, je brž zabrlizgala železnica, gotovo zato, da so vedeli Dunajčani, kdo pride. Na dvorokulu — kakor se pravi po novoslovenšči ali hrvašči temu, čemer mi pravimo po kranjšči „panhof“, je stalo veliko ljudi, več ko jih premore ves Tržič, in ko so mene zagledali, so vsi kape in in kobuce kvišče metali in vriskali „hoch tajčkrajnar s Tržiča.“

Herbst in pa še eden, kteremu se reče Šönerer, t. j. da je še gorši od Herbst, mi prideta naproti, in pravita enoglasno: „Ješta, ali ste vi tajčkrajnar iz Tržiča tam na Kranjščem?“ Jaz se odrežem: „I, ovbe no, kdo pa bo,“ ona pa me vzdigneta kar na rame in me neseta v mesto, pred nami so pa tri bande muziko delale. Sploh — jaz ne vem, če se še cesarju ali generalom taki servusi delajo, koker so se meni; mojih tovaršev še pogledali niso, so imeli že mene za vélčiga — zavoljo mojega „fedra na šnajd.“

Potlej so me peljali s procesijo v zól ali dvorano, ki je še večji ko naša cerkev in tam so me po vsi sili hoteli imeti za prezidenta. Komaj, komaj sem se ubranil, sem rekel, da me od dolge poti ušesa in jezik boli. Zraven Herbst in Šönererja sem pa moral vendar-le sesti, ni bilo drugače. Zdaj se je začela tista komedija, vsak je kaj govoril, kakor pri komediji v tejatru, čer sem že tudi bil, in vsak je vedel kaj povedati, tako, da jaz zdaj od vsega skup nič ne vem. To pa rečem, da so dobro tajčali, pa vendar ne tako kroftno kakor mi tržiški purgarji; kedar jo mi vrežemo po tajč, se nič družega ne sliši, je tako kakor stope v mlino ali pa o véliki noči raglja v turnu; če bi bil jaz oglašil se in le par besedi zarobil, bi bil djal vse v sramoto; pa nisem hotel, ker so se mi reveži s svojo mehko nemščino smilili. No, kedar bomo mi Tržičani napravili tak „partajtok“, to bo klopót, da se bodo vsi hribi tresli in skale pokale. Na Dunaji sem pa samo z rokama treskal, da imam še zdaj vse polno žuljev po dlanih.

Zdaj je prišlo to, na kar sem se jaz najbolj pripravljal in česar je kamniški Johan, kterega pa niso nič tako obražali, najtežje pričakoval, namreč glavna pojedina za 10 gld. za moža in stol. Za desetak se mora že kaj posebnega pričakovati, saj so se o naših volitvah v Tržiči še glasovi za petake dobili ali pa še ceneje, kar Johan

*) Za novoletni večer v ljubljanski čitalnici po državni policiji prepovedan.

ve: zato sem mislil, da bo prišel na mizo vsaj pečen Čeh, oparjen Poljak in pa frigan Slovenec; jaz sem se pripravljaj za kacega mastnega Čeha, o Slovencih že vem, kakšni so; ko pa dolgo ni nič tacega na mizo, prašam svojega soseda Herbst, ki me je bil méd-se in med Schönererja posadil, kaj bo s to rihto? „Ovbe no,“ odgovori mi, „včasih si Čeha lahko dobil na vsaki mizi, zdaj pa, kar nismo mi več gospodarji, je ta jed vsak dan dražja in je že ni več dobiti. „Tristo cvečev pa eden,“ rečem jaz, „tržiških bržolov takih, da se okoli in okoli čez talar obešajo, tudi nimate, toraj s pojedino že ne bo nič, imate vse premajhne posode.“ Potem rečem strežaju, ki je jedi okoli nosil prav po gosposči v rokavicah, naj kar skledo préd-me postavi, da za svoj desetak vsaj lačen ne bom. Piti pa je že bilo, da je kaj, toliko šampanjca smo popili, da ga še nikoli toliko nisem videl, jaz sem ga vlekel, da so se kar čudili, pa tudi Johan in ko sva bila oba prav korajžna, sva pa eno zapela, da so vsi kar gledali; Johan je rezal debelo, jaz sem pa čez pel. Pa smo ga žajfali in to je bilo najbolje pri vsem partajtogu. Na zadnje je pa Herbst, ki je vélič general „tajčliberalcev“, postavil komandante za kranjske tajčkrajnarje, hauptman je tisti učeni jezični dohtar s špitalske gase, dr. Šrajar, jaz pa précej za njim kaprol, Johan pa tambor zato, ker mu ni treba bobna, kar lahko na svoj trebuh tromla. Drugi dan se je Dunaj ves okrog nas vrtel, ne ena hiša ni pri miru stala. To je bilo vse zavoljo našega partajtoga, še par takih, pa bo svet videl, kaj je partajtog, posebno če pridejo ná-nj taki kaveljni tajčkrajnarji s Tržiča. O, bote že videli, kaj bo zdaj, jaz bom napravil v Tržiči „tajčkrajnargarde“ z muziko, harmoniko pa dva bobna pa še kravji rog; to bo banda, da je na celem svetu ni take. Potlej bote že videli, kaj smo mi Cimbri spod Ljubelja. Ovbe no, saj vi ne veste, zakaj smo Cimbri! Kaj ne, da nihče ne ve? No vidite, zato, ker pri nas raste veliko cimbar in jih mi jemo, zato smo Cimbarji ali po tajčkrajnarski Cimbri.

Zdaj sem z Dunaja na poti domú, da bom purgarjem v tržiški kazini povedal, kako je Tržič zdaj desetkrat imenitnej, kakor vsa druga mesta na Kranjskem, ker je bil njih prvi mojster, t. j. purgermojster toko počasten na Dunaji. Zato mora pa pri štetji prebivalcev vse za tajčkrajnarja vpisano biti od mene noter do zadnje mačke v hiši. Naš jezik — ovbe no, kaj jezik, špraha se pravi, jezik ima vsaka žival, špraha pa ne — naša špraha je tajčkranjska, pol tajč pol kranjska, kakor je natopir pol tiča pol miši, za tisto slovenščino ne maramo, kakor za vodo v coklah ne. Tajč je za gospodo in kar nas je boljih purgarjev, kranjski pa za posle in kmete, slovenski pa nič. Če bi jaz ne znal tajčkranjski, bi ne bil mogel iti na Dunaj, bi zdaj ne bil kaprol pri tajčkrajnarjih, Tržič bi ne imel tako imenitnega moža. Da, tajčkranjski, to je kaj, kolikokrat sem se že pohvalil in rekel: vidiš, kak kerle si, ker tajč znaš, ko tega toliko tavžentov ne zna! Kje bi že bil, če bi ne znal, kolikokrat me je že tajč iz velike zadrege spravil, pa mi do časti pomagal! Le tajč, tajč in tajč, to je Kranjcu najbolj potrebno, kar bom tu še posebej dokazal v pesmi, ki sem jo nalašč za to zložil. Taka-le je:

Ko jaz sem še poba mlad bil,
Sem se od očeta učil,
Da najboljša za Tržičana
Je špraha od nemcev ven dana.
Zato sem se je poprijel,
Korošce v eksempel si vzel.
Pa vendar je bilo težkó,
Me večkrat bolelo uhó,
Predno sem znal tajč —
Moj kahel — kehel — kihel —
Kahel — kehel — kohel —
Kahel — kohel — kuheltajč.

Ko to pa sem nekaj že znal,
Šteman po Tržiči krevsál,
Ogibal se kmečkega pôda,
Ker zdaj sem bil nobel gospôda.
Če me ogovoril je kdo
In prašal me ono al to,
Pa ni se ponižno odkril.
Sem jaz na uho mu upil:
„Nauči se tajč —
Moj kahel — kehel — kihel itd.

Kder v mesto sem k rihti prišel,
Sem prednost pred kmeti imel;
Se z bričem sva že pomenila,
Da zá-me je brž vrsta bila.
So drugi čudili se zló,
Da le jaz sem tam kar tako;
Pa vedeli niso, zakaj?
No, bodi povedano zdaj:
Ker jaz sem znal tajč —
Moj kahel — kehel — kihel itd.

En drug pot pa bilo je to:
Pripelje se z mesta celó
Becirksavtman s svojo kočijo
In praša za tajč oštarijo.
Ljudje so že vedeli vsi,
Da to le vse ná-me leti;
Odslej je bil vedno gost moj,
Pripeljal še drugih seboj.
To storil moj tajč —
Moj kahel — kehel — kihel itd.

Ko videl je to Tržičán,
Je rekel: „Ta ni brez možgán.
Volimo ga brž za župana,
Naj bode mu gmajna čez dana.“
In ker pri nas lahko vse gré,
Če človek pomagat' si vé:
Sem mojster vseh purgarjev jest,
Ker tajč znam, svoj kuheltajč fest.
To storil moj tajč —
Moj kuhel — kehel — kihel itd.

(Takah kitié naj si vsak še sam naredi kolikor hoče, napev se pa pri „Brenceljnu“ dobi. Samo predno se kje predstavlja, se mora gospósko dovoljenja prositi.

Nekoliko drobnic o ljudskem številjenji po Slovenskem.

Oče je domá s Šiške, mati s Posavja, dekla iz Dolenjskega, otroci nemški nič ne razumejo, pa se v popisno pôlo vsa rodovina vpiše za nemško — zakaj? Zato, ker ima oče službo pri nemškutarjih.

* * *

Žena (ki prav slabo kuheltajč govori, možu). Nas boš vsaj za nemce vpisal, to je bolj nobelj?

Mali sinko. Kaj pa je to: nemško? Ali je to tisto, kakor se vidva skregata in ata polej prav kolnejo?

* * *

Sinko šolarček. Ah ata, mene nikar ne zapišite za nemca, če gospod učitelj to zvedó, potlej mi ne bodo več v nemškem jeziku trojke spregledali, kakor lani.

* * *

Uradnik. Oh prijatelj, ne veš, v kaki zadregi sem. Moja žena ne zna skoro nič nemški, otroci le toliko, ko

likor so se v šoli naučili, za Slovence se nas pa bojim vpisati. Kaj mi je storiti?

Prijatelj. Veš kaj, zapiši v polo „uradnik“, bodo že vedeli, kaj to pomeni.

* * *

V Ljubljani je marsikak nemškutar v svojem vnetji za nemškutarsko reč vpisal celó otroke pod enim letom stare, češ, da nemški govore, bero in pišejo. Kako bo po vsem svetu Ljubljana zaslovela zavoljo takih čudovitih otrok „tajčkrajnarjev“! Pa ti, Slovenec, pokaži tacega otroka, če moreš!

Še nekaj o ljudskem številjenji.

Na kmetih pride komisár v hišo, v kateri sta gospodarja dva brata, ter praša mlajšega, ker starejšega ni domá:

„Ali znaš pisat’?“

„Znam“ — odgovori vprašani.

„Brat’ tudi?“ — poprašuje komisar.

„O, brat pa ne.“ —

„To ni mogoče!“ — se čudi komisár — „kako bi bilo to, da bi ti znal pisat’, brat’ pa ne?“

„I, ker sem se učil, brat pa ne.“

„To kateremu drugemu pravi. Kako se bo mogel kdo učiti pisat’, brat’ pa ne!“

(Konec pogovora naj si razvozlja vsak sam; bo že videl, da je kmet prav imel.)

Z Olimpa.

Čast Tvojemu poštenju, „Brencelj“!

Oni dan, še pred novim letom, se je prikadil iz Ljubljane dim pred naša vrata, kakoršnega do zdaj nismo duhali. Ugibali smo, kaj neki je zgorelo tam, pa nihče izmed nas ni mogel zadeti pravega, kar se prikaže Costa in pravi:

„Ta dim diši po „Brenceljnu“, bote videli, da so njega kje sežgali.“

Jaz sem se tega hudo vstrašil, zato ti pišem, če si še živ, „Brencelj“ — čast Tvojemu poštenju! — naznani mi to, ker imam polno torbo novic.

Ves Tvoj (če si še živ)

Miroslav.

V Olimp.

Čast Tvojemu poštenju, Miroslav.

Costa je pravo zadel, tisti dim je bil od „Brenceljna“, ktereга so „uradniki“ banke „Slavije“ v kavarni slovesno sežgali in mu tudi „bilje“ zapeli.

Vendar nič se ne boj! Jaz še živim, le pošlji svojo torbico, v kateri bo gotovo kaj, s čemer bova zdaj mi-dva banki „Slaviji“ in njenim „uradnikom“ — čast njihovu poštenju! — zakurila.

Pozdravi mi vse!

Ves Tvoj

„Brencelj“

s sežgano častjo in sežganim poštenjem.

Najkrajše.

Velikonemški politikar. Ti Slovenci zmiraj nagajajo s svojim maternim jezikom. Kako bi se temu najkrajše konec storil?

Slovenec. Nič lajšega ko to. Vsem slovenskim materam izderite jezike, pa ne bo noben Slovenec mogel se opirati na jezik, ktereга njegova mati govori.

Zastavica.

(Kdor latinski zna, jo bo že uganil.)

△ △ △ △ △ △

Novi desetaki.

Janez. Novi desetaki so na eni strani nemški, na drugi pa mažarski. Kaj neki to pomeni?

Jože. Menda to, da jih Slovani ne bodo veliko dobili, družega jaz ne vem.

Janez. Aha! Za Slované je le drobiž.

Jože. Taka bo.

Čudna pogodba.

Dva kmeta prideta o hudi vročini zeló žejna v gostilnico in si naročita skup vrček piva. Marko, ki bi bil rad zastonj pil, pravi Juriju, ko peneče pivo na mizi stoji:

„Veš kaj, narediva tako: Tisti, kateri tega piva ne bo hotel piti, ga plača.“

„Veljá“ — reče Jurij in seže po vrčku, a v tem hipu že Marko v vrček pljune. Se vé, da zdaj Marko brž postavi vrček na mizo nazaj, a naglo mu šine v glavo dobra misel in — fej! je tudi njegov pljunk v vrčku.

Potem sta plačala vsak pol, a pil ni nobeden.

Kalteneggerju pri odhodu njegovem.

Mrzel veter tebe žene, tuja tičica od tod, —
Zá-te solze pač nobene zlil ne bo Slovencev rod.

„Brencelj.“

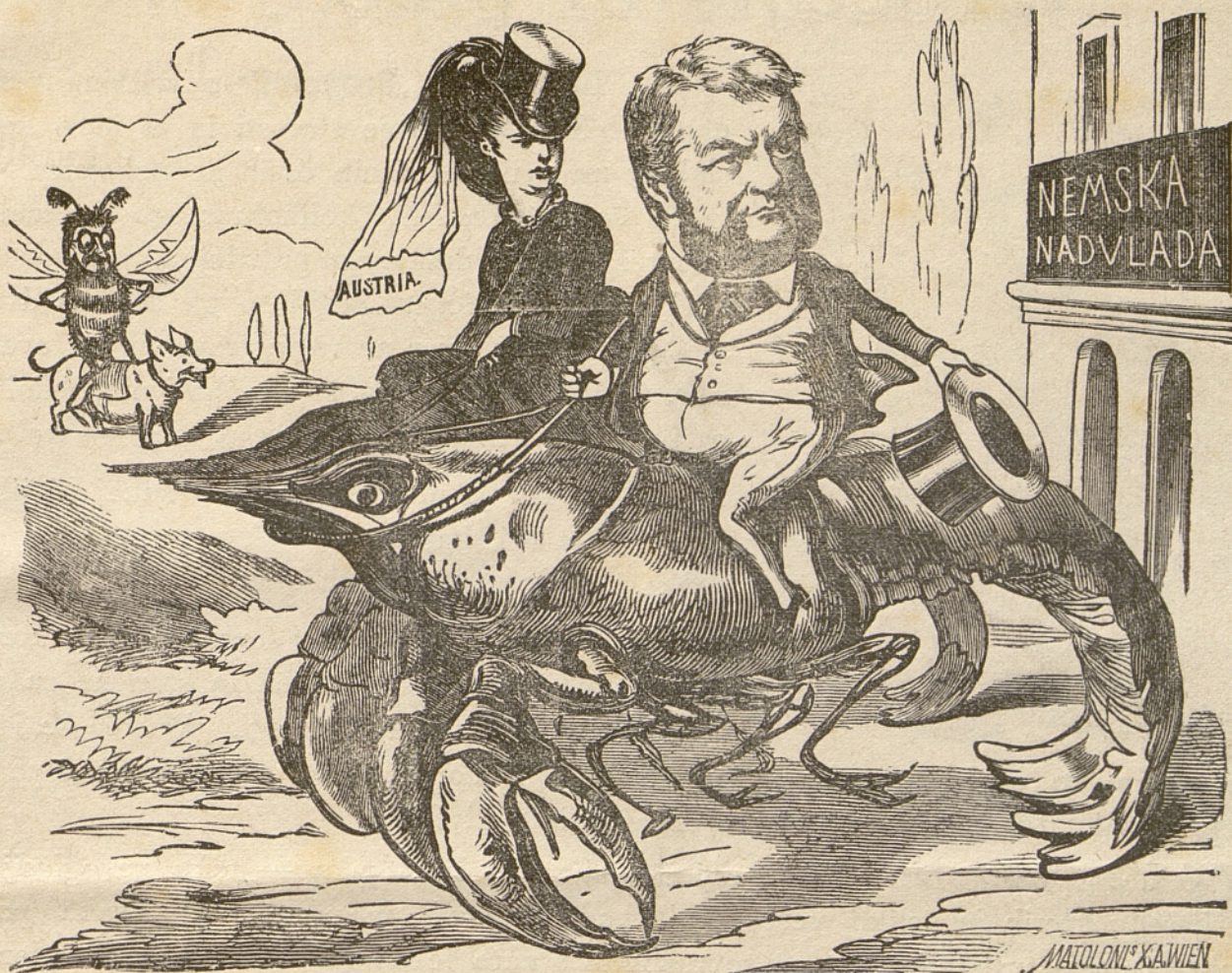
Številna zastavica.

Po štirih številkah je mene poznati,
Od spred in od zad me enako je brati;
In če me na glavo postaviš,
Drugačnega me ne napraviš.
Prekolji na sredi na dve me plati,
Z dveh prvih mladeneč pred tabo stoji.
A zadnji dve — kdo bi verjel! —
Starček je — ves siv in vel.
Ves skup bom pa živel le leto in dan,
Potem bom z veseljem za zmir pokopan.

(Da si ne bo kdo preveč belil glave s to zastavico, bodi rešitev koj tu, namreč:)

Leto 1881.

Nekdaj in zdaj še.

Nekdaj je Auersperg tako jahal z Avstrijo; to se je „Brenceljnu“ čudno zdelo. Ali „Brenceljnu“ se zdaj ne vidi reč še nič kaj drugačna, mora imeti slabe oči ali pa slabe očali — ali pa oboje skup.

„Banda,“

kakoršna zdaj dela Taaffejevemu ministerstvu opozicijo in „katzenmuziko.“

Naročujte in plačujte!

In tako je „**Brencelj**“ z velikimi težavami dopolnil XII. leto svoje starosti in to je o sedanjih slabih, mršavih in sitnih časih že nekaj let — posebno če se premisli, kolikokrat ga je zadela v tem težka roka državnega pravdnika in za javno varnost skrbeče policije. Zašili so ga celó za dva meseca na Žabjek, kjer ne raste trava in ne cvetó rožice, pač pa obsojeni in še ne obsojeni „nedolžni“ v trojih ali še več jezikih iz vsega srca — kolnejo.

In ker je doživel XII. let, zakaj bi jih ne še več! Kdor vé kak pameten ugovor o tem, naj se oglasi ustmeno ali pismeno.

Pač ima „**Brencelj**“ sovražnikov, kakor vsaka sitna muha, ki se ne briga ne za stan ne za narodnost škodljivca, ampak vsacega piči, če se jej tega

vreden zdi in to zasluži, — hudih sovražnikov v domačem in tujem taboru, pa to ga ne bo pripravilo do tje, da bi si sam prerezal žilo življenja.

O ne! „**Brencelj**“ naj živi, naj še dalje brenči in pika — tako se oglasijo njegovi prijatelji, katerih je veliko večje število od njegovih nasprotnikov. Vsaka pametna žival uboga svoje prijatelje, ne pa sovražnikov, zato je pa tudi „**Brencelj**“ sklenil pogumno stopiti v XIII. leto svoje starosti in še huje pikati, brenčati, nagajati, burke peti, nemčurje preganjati in kar je takih neródnosti več.

Da bo pa to mogel, kakor gre in se poštenemu in pravemu „**Brenceljnu**“ tudi spodobi, potrebuje groša, groša in groša. Ta groš se plačuje **naprej** tako:

Za celo leto	3 gld. — kr.
Za pol leta	1 gld. 50 kr.
Za četrt leta	— „ 80 kr.

Toraj le brž pritecite in prinesite svoje groše ali pa jih pošljite po pošti — kam, že pošta vé, kajti „**Brencelj**“ je v Ljubljani še bolj znan ko slab denar. Izhajal pa bo odslej vsak mesec, „dneva ne pove nobena pratika“; pribrenčal bo, kedar se ga bote najmanj nadjali.

Zato le brž oglasite se stari in novi naročniki, in vedite, da ima „**Brencelj**“ veliko več veselja nad enim samim novim naročnikom, kakor nad 99, ki bi odpadli.

Gorje odpadnikom! Živili novi!

„**Brencelj**“ in njegovo opravništvo
v Ljubljani, kjučarske ulice št. 3., II. nadstropje.